

потыкнѣть на работѣ; само тыи щѣть могѣть да ны про-
свѣтѣть да познаемъ, че само съ способность и чистотѣ
можемъ да ся оправимъ на по-доброѣ работѣ; а тога и зе-
мледѣіе-то, и скотовѣдство-то, и занаяте-тѣ, и трѣговѣ-
та щѣть ни ся оправѣть на по-добро: зачто-то просвѣщеніе-
то сыпва свѣтлинѣ въ умове-тѣ; а гдѣ-то разумѣ-тѣ свѣти,
тамъ никога ся несобрѣква. Нѣ за да могѣть да отговарѣть
наши-ти народны училища на мѣстны-ты ни нужды и да
ны ползуватъ, то всякога, кога гы отварѣмы, трѣба да си
прѣдлагаемы тыя пытанія: зачто ни е училище-то? каква е
цѣль-та му? каквѣ потрѣбѣ изпълнява то намъ? что ищемъ
да постигнемъ ные отъ него? па тога да гы отварѣмы и стро-
го да искамы отъ тѣхъ прѣзъ годинѣ-тѣ да ни отговарѣть
удовлетворително на всичкы тыя наши пытанія. — А се-
га да видимъ

Какво нѣчто е училище-то и каквы длѣжности има то?
— *Училище-шо е мѣсто, гдѣ-шо ся пригошовлява на-
родѣ-шѣ ни на истинскѣ гражданственностѣ, и учи
какъ по-износно да ся въспроизвождашъ естество-ныи
дарове на земѣ-шѣ ни. Врѣху родители-ты лѣжи въ-
щенна длѣжность да направѣть дѣтца-та си хора; а
длѣгъ-шѣ на училище-шо е чрѣзъ наукѣ и просвѣщеніе
да гы просвѣши и да гы направи учены граждане и
достойны хора за всякѣ работѣ. Тукъ е близу до
умѣ-тѣ, какво училище-то трѣба да бѣде органъ за про-
свѣщеніе-то на всичкы; не само за оныя, кои-то ся у-
чѣть въ него непосредственно, нѣ и за всичкы оныя, кои-
то стоятъ извънь него. Наши-ты училища трѣба да даватъ
на народа обще знаяніе, кое-то трѣба да има свой-шѣ
цѣль, свой-шѣ разлогъ и да бѣде цѣло сврѣшено, па было
то за селянинѣ или гражданинѣ, занаятлія или трѣговецѣ.
Това обще знаяніе трѣба да е ошъ съврѣменно състоя-
ніе на развышіе-шо за чловѣка и за онова, что-то е около
него, ала така: 1) да познае шой себе си, 2) да познае
естество-ныи обшояшѣства и 3) да може да ся
ползува съ шѣхъ, па какшо вещь да было. Това обще зна-
яніе трѣба да го избави отъ духовны и вещественны
прѣдразсѣдѣцы и дружественны несподы, да го освѣсти и
направи истинскы чловѣкѣ. Това обще знаяніе, кое-то
прави чловѣка образованъ, състон ся въ това:*